

Br: 01-040/22-2167/2

Podgorica, 18.11.2022. godine

MINISTARSTVO EKOLOGIJE, PROSTORNOG PLANIRANJA I URBANIZMA
-n/r ministarke, gospođe Ane Novaković Đurović-

Poštovana gospodo Novaković,

Na osnovu Vašeg akta, broj: 04-8234/3 od 03.11.2022, a kojim se traži mišljenje na *Predlog Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti*, Ministarstvo finansija daje sljedeće:

MIŠLJENJE

Predlogom Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti uređuje se zaštita života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog dejstva jonizujućih zračenja, uvoz, izvoz i tranzit izvora jonizujućih zračenja i nuklearnih materijala.

Uvidom u tekst akta sa korigovanim izvještajem o sprovedenoj analizi uticaja propisa konstatovana je obaveza da će pravna lica, preduzetnici ili druga pravna lica imati troškove za izradu i sprovođenje: Početnog i Konačnog plana dekomisije; Programa operativnog monitoring radioaktivnosti; Programa vanrednog monitoring radioaktivnosti; Sigurnosnog izvještaja radi obezbjeđenja sigurnosti objekata i djelatnosti i/ili aktivnosti koje se u njemu obavljaju u cilju zaštite ljudi i životne sredine od jonizujućeg zračenja; Plana upravljanja radioaktivnim otpadom; Programa zaštite od jonizujućeg zračenja; Program osiguranja i kontrole kvaliteta. Osim navedenog, potrebno je da poslodavci planiraju sredstva za mjerenje koncentracije aktivnosti radona na propisanim radnim mjestima; kliničke revizije koja se radi jednom u pet godina za djelatnost i/ili aktivnosti koje uključuju medicinsko izlaganje.

Takođe, prije izdavanja odobrenja za uvoz, izvoz, tranzit i prevoz nuklearnog materijala biće potrebno uplatiti finansijska sredstva na poseban podračun Budžeta Crne Gore u slučaju pokrića eventualne nuklearne štete koja može nastati, a koja se vraćaju uplatiocu nakon uspješno obavljenih aktivnosti.

Predloženim aktom se predviđa i planiranje troškova za rad Komisije za priznavanje statusa stručnjaka koje snosi podnosilac zahtjeva za izdavanje: dozvole o obavljanju poslova kontrole lične dozimetrije; dozvole o obavljanju poslova stručnjaka za zaštitu od jonizujućih zračenja; dozvole za strano pravno lice o obavljanju poslova kontrole lične dozimetrije ili obavljanju poslova stručnjaka za zaštitu od jonizujućih zračenja i dozvole o obavljanju poslova stručnjaka za medicinsku fiziku.

Imajući u vidu da je poslodavac vanjskih radnika dužan da obezbijedi stručno osposobljavanje i periodičnu provjeru stručne osposobljenosti prema vrsti djelatnosti i/ili aktivnosti koju obavljaju, to je i dužan da pokrije sve troškove.

Nadalje, operateri postrojenja u kojima se prikuplja, prerađuje ili topi otpadni metal snose troškove za pružanje zaštite od jonizujućih zračenja na svim nivoima. Takođe, ukoliko se u roku od 60 dana od dana otkrivanja radioaktivnog izvora bez vlasnika i/ili nuklearnog materijala u postrojenju ne otkrije njegov vlasnik, operater postrojenja snosi troškove za njegov prevoz, sigurno i bezbjedno skladištenje, uključujući troškove u slučaju vanredne situacije, a po potrebi i odlaganje.

Ukoliko se otkrije vlasnik izgubljenog radioaktivnog izvora i/ili nuklearnog materijala, isti je dužan da operateru postrojenja nadoknadi sve nastale troškove. Ukoliko vlasnik radioaktivni izvor i/ili nuklearni material ne namjerava da ih koristi dužan je da nadoknadi troškove prevoza, skladištenja, preduzimanja korektivnih mjera i troškove za odlaganje.

Od strane predlagača je dostavljeno obrazloženje da u slučaju ako pravno lice ili preduzetnik, odnosno pravno lice svojom aktivnošću izazove štetne posljedice u prirodi i radnoj sredini dužan je da sam o svom trošku otkloni štetne posljedice svog djelovanja. Kako i same obaveze iz direktiva nalažu, podnosioci zahtjeva imaće obaveze dokazivanja da primjena jonizujućih zračenja neće ugroziti niti zaposlenog, niti životnu sredinu, niti bilo koje drugo lice koje se zatekne u životnoj ili radnoj sredini. Imajući u vidu da se ova oblast značajno unapređuje, apsolutno je nemoguće izbjeći da zbog zaštite zdravlja i osnovnog predmeta uređivanja ovog Predloga zakona, pravna lica, preduzetnici ili druga pravna lica ne snose određene troškove shodno navedenom, imajući pri tom u vidu da se radi o javnom interesu, zaštiti života i zdravlja ljudi. Dakle, sve pozitivne posljedice donošenja ovog propisa, opravdavaju troškove koje će stvoriti, jer se radi o zaštiti zdravlja, javnom primarnom interesu građana Crne Gore.

Imajući u vidu da implementacija odredaba Predloga zakona podrazumijeva značajne troškove za poslodavce koji nijesu kvantifikovani adekvatnom procjenom, na taj način privredni subjekti su onemogućeni da planiraju buduće troškove, a time i država budžetske prihode. Takođe, u direktnoj komunikaciji sa obrađivačem propisa, informisani smo da su udruženja poslodavaca iskazala pozitivan stav u vezi sa ovim propisom.

Uvažavajući da Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma predlaže dokument kako bi se sačuvao opšti interes na polju zaštite građana, zaštite života i zdravlja ljudi i životne sredine, sugerišemo da mjere i obaveze za građane i privredu treba da se predvide shodno važećim zakonima, bez propisivanja dodatnih zahtjeva i uslova koji neće prouzrokovati biznis barijere.

Uvidom u dostavljeni tekst Predloga zakona sa korigovanim izvještajem o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa, navodi se da je implementacija predloženog Zakona odložena za 2026. godinu. Takođe, nije precizirano koliko je potrebno obezbijediti finansijskih sredstava iz Budžeta Crne Gore za implementaciju navedenog akta, već se navodi da potrebna sredstva treba planirati za 2026. godinu.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija, ukazuje da će potrebna sredstva biti predmet razmatranja prilikom planiranja godišnjih zakona o budžetu. Takođe, ukazujemo da je aktivnosti predviđene ovim Predlogom zakona potrebno uskladiti sa sredstvima odobrenim nosiocima aktivnosti, godišnjim zakonima o budžetu, dok aktivnosti koje su predviđene da se finansiraju iz ostalih izvora, potrebno uskladiti sa stepenom ostvarenja istih.

S poštovanjem,

MINISTAR

mr Aleksandar Damjanović

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ	Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
NAZIV PROPISA	Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti
<p>1. Definisane probleme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ovim zakonom urediće se djelatnosti i aktivnosti koje se tiču zaštite života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog dejstva jonizujućih zračenja, uključujući planirane, postojeće i vanredne situacije izlaganja koje uključuju rizik od izlaganja jonizujućem zračenju; uvoz, izvoz i tranzit izvora jonizujućeg zračenja i nuklearnih materijala; prevoz radioaktivnih izvora i nuklearnih materijala; upravljanje radioaktivnim otpadom; sprovođenje obaveza koje proizilaze iz potvrđenih međunarodno-pravnih instrumenata, kao i druga pitanja od značaja za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbjednost. • Savremeni svijet se ne može zamisliti bez korišćenja izvora jonizujućih zračenja i nuklearnih materijala. Izvore jonizujućih zračenja koristimo i sriječemo u svakodnevnom životu, počev od primjene u medicini, industriji i naučno-istraživačkom radu. U Crnoj Gori, izvori jonizujućih zračenja koriste se u velikoj mjeri u životnoj i radnoj sredini, te utiču na stanovništvo i profesionalno izložena lica, kao i na biljni i životinjski svijet, kako pri redovnoj upotrebi, tako i u slučaju vanredne radiološke/nuklearne situacije. • Međutim, zbog mogućnosti nepravilne primjene jonizujućih zračenja neophodno je uvesti mjere zaštite, kako bi nastavili da ih koristimo, a da istovremeno zaštitimo zdravlje stanovništva, a posebno profesionalno izloženih lica, lica na školovanju i volontera koji učestvuju u biomedicinskim istraživanjima, koja su direktno izložena ovim zračenjima. Takođe, u slučaju medicinskog izlaganja pacijenata i njihovih pratilaca (njegovatelja i pomagača), neophodno je optimizovati njihovo izlaganje ovom zračenju, na način da bude što je moguće niže, ali ne na štetu potrebnih medicinskih informacija. • Definisane probleme zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti omogućiće da se ova oblast dodatno unaprijedi, te da svi uključeni subjekti poboljšaju svoj dio odgovornosti prilikom primjene jonizujućih zračenja. - Zaštita od jonizujućih zračenja i radijaciona sigurnost u Crnoj Gori uređena je Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Sl. list Crne Gore”, br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16) i sa njime povezanih sedamnaest (17) podzakonskih akata, Strategijom zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021 (još na snazi), kao i Programom zaštite od radona s Akcionim planom za period 2019-2023. godina. Primjena Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti iz 2009. godine u praksi pokazala je nedostatke koji se u potpunosti otklanjaju Predlogom zakona. <p>Samim tim postojeći Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti nije usklađen sa postojećom pravnom tekovinom Evropske unije, potvrđenim međunarodno-pravnim instrumentima, standardima i smjernicama Međunarodne agencije za atomsku energiju i Međunarodne komisije za zaštitu od jonizujućih zračenja, koji su se u periodu od donošenja zakona, odnosno od 2009. godine, do danas značajno promijenile, što predstavlja razlog za donošenje novog Zakona.</p>	

Dakle, Predlogom zakona se unapređuje:

- primjena gradiranog pristupa u postupcima izdavanja ovlaštenja;
- razmatranje opravdanosti djelatnosti i/ili aktivnosti pri primjeni jonizujućih zračenja;
- dokazivanje ispunjavanja uslova u pogledu sigurnosti i bezbjednosti da posjeduje izvor jonizujućih zračenja prije korišćenja;
- sistem izdavanja ovlaštenja koja su vremenski ograničena i koja samim tim neće prouzrokovati nepotreban pritisak na poslove inspekcije;
- sistem izdavanja ovlaštenja (stručno osposobljavanje, dekomisija, odlaganje, posjedovanje izvora jonizujućih zračenja i dr.);
- preciziranje prekršajnih odredbi;
- pravni osnov za izradu podzakonskih akata;
- sistem adekvatnih zabrana;
- aspekt bezbjednosti primjene jonizujućih zračenja;
- medicinsko izlaganje posebno u smislu kontrole izlaganja pacijenata, njegovatelja i pomagača;
- obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti gdje se može pojaviti radioaktivni materijal sa povećanim sadržajem prirodnih radionuklida (NORM);
- zaštita od radioaktivnog gasa radona;
- uređenje po prvi put ovlašćivanje izvoza i tranzita radioaktivnog otpada i tranzita istrošenog goriva, koji mora biti dozvoljen;
- uređenje po prvi put ovlašćivanje uvoza, izvoza, tranzita, prevoza i korišćenje nuklearnih materijala;
- primjena zaštitnih mjera iz potvrđenih međunarodno-pravnih instrumenata koje su vezane za nuklearne materijale i dr.

Imajući u vidu navedenu analizu pojedinih oblasti koje su zahtijevale poboljšanje, neophodno je bilo izraditi novi Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, koji će na bazi iskustva i dosadašnjeg sprovođenja značajno unaprijediti zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog uticaja, koje može nastati pri primjeni jonizujućih zračenja u miroljubive svrhe i samim tim olakšati krajnjim korisnicima sprovođenje ovog zakona.

Donošenje Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti planirano je Programom rada Vlade Crne Gore za 2022. godinu i Programom pristupanja Crne Gore EU za period 2022-2023.

- Zaštita života i zdravlja ljudi od neadekvatne primjene jonizujućih zračenja predstavlja javni interes.
- Posljedice problema odnose se na negativne uticaje na zdravlje ljudi, profesionalno izložena lica i druga izložena lica i životnu sredinu od štetnog djelovanja jonizujućih zračenja. Posebno ugrožena odnosno rizična grupa su lica mlađa od 18 godina života, trudnice i dojilje. Činjenica je da je u Crnoj Gori po posljednjim zvaničnim podacima povećan broj oboljelih od karcinoma. Donošenje ovog propisa sigurno će podržati napore Ministarstva zdravlja da implementira strateške i planske dokumente, u borbi protiv svih oblika karcinoma, kao i da unaprijedi način zaštite pacijenata prilikom dijagnostičkih i terapijskih procedura. Osim toga doprinijeće se jačanju zaštite na radu od jonizujućih zračenja, koji je takođe u nadležnosti Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma od 2010. godine, izmjenama i dopunama tadašnjeg Zakona o zaštiti na radu, koji je zamijenjen Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list Crne Gore", br. 034/14, 044/18).
- Oštećeni su životna sredina, stanovništvo, a posebno profesionalno izložena lica i ostala izložena lica, kao i pacijenti i njihovi pratioci prilikom medicinskog izlaganja. S tim u vezi, donošenjem ovog propisa i pratećih podzakonskih akata, čiji je pravni osnov dat u ovom predlogu zakona, potpuno će se urediti zaštita od jonizujućih zračenja, radijaciona i nuklearna sigurnost i bezbjednost u skladu sa pravnom tekovinom Evropske unije i standardima Međunarodne agencije za atomsku energiju i Međunarodne komisije za zaštitu od jonizujućih zračenja.

- Oblast zaštite od jonizujućih zračenja nije adekvatno uređena u crnogorskom zakonodavstvu u smislu usaglašenosti sa pravnom tekovinom Evropske unije i međunarodnim standardima i smjericama Međunarodne agencije za atomsku energiju i Međunarodne komisije za zaštitu od jonizujućih zračenja, tako da stanovništvo, profesionalno izložena lica, ostala izložena lica i životna sredina nijesu zaštićeni na način kako to sada zahtijevaju pravna tekovina EU, standardi i smjernice.
- Nedonošenjem ovog propisa ne bi se adekvatno napredovalo u pregovaračkim poglavljima: 15 - Energetika, 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, 28 - Zaštita potrošača i zdravlja, 30 - Vanjski odnosi i 31 - Vanjska bezbjednosna i odbrambena politika.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

- Predloženim propisom postiže se osnovni cilj, a isti se odnosi na zaštitu života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog dejstva jonizujućih zračenja prilikom neadekvatne primjene.
- Navedeni cilj je usklađen sa Strategijom zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom i Programom zaštite od radona s Akcionim planom za period 2019-2023. godina.

Donošenjem ovog propisa doprinosi se ispunjavanju jednog od ključnih prioriteta rada Vlade Crne Gore, koji se odnosi na dobrobit i zdravlje svih građana, što je istaknuto u Srednjoročnom programu rada Vlade 2022-2024. Takođe, ovim propisom dopriniće se uspješnoj realizaciji Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. godine, posebno u dijelu sprovođenja unapređenja stanja ljudskih resursa i jačanje socijalne inkluzije sa prepoznatim strateškim ciljem kojim se obezbjeđuje zdrav život i promoviše dobrobit za sve ljude u svim uzrastima, kao i kroz unapređenje zdravstvene zaštite osjetljivih i ugroženih grupa stanovništva, što je usklađeno sa ciljevima održivog razvoja SDG 3 (3.2 i 3.7).

- U ovaj zakon preneseni su standardi Međunarodne agencije za atomsku energiju iz oblasti sigurnosti i bezbjednosti i sljedeći pravni akti Evropske unije:
 - 1) Direktiva Savjeta Evropske unije 2013/59/EURATOM od 5. decembra 2013. godine o osnovnim sigurnosnim standardima za zaštitu od opasnosti koje potiču od izloženosti jonizujućem zračenju, i o stavljanju van snage Direktiva Savjeta Evropske unije (89/618/EURATOM, 90/641/EURATOM, 96/29/EURATOM, 97/43/EURATOM i 2003/122/EURATOM);
 - 2) Direktiva Savjeta Evropske unije 2013/51/EURATOM od 22. oktobra 2013. o utvrđivanju zahtjeva za zaštitu zdravlja stanovništva od radioaktivnih supstanci u vodi namijenjenoj za ljudsku potrošnju;
 - 3) Direktiva Savjeta 2011/70/EURATOM od 19. jula o uspostavljanju okvira Zajednice za odgovorno i sigurno upravljanje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom;
 - 4) Direktiva Savjeta 2009/71/EURATOM od 25. juna 2009. o uspostavljanju okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja;
 - 5) Direktiva Savjeta 2014/87/EURATOM od 8. jula 2014. o izmjeni Direktive 2009/71/EURATOM o uspostavljanju okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja;
 - 6) Direktiva Savjeta 2006/117/EURATOM od 20. novembra 2006. o nadzoru i kontroli pošiljaka radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva;
 - 7) Uredba Komisije (EURATOM) 2005/302 od 8. februara 2005. godine o primjeni zaštitnih mjera (nadzora sigurnosti) EURATOM-a;
 - 8) Odluka Komisije od 2008/312 5. marta 2008. o utvrđivanju standardnog dokumenta za nadzor i kontrolu pošiljaka radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva na koji upućuje Direktiva Savjeta 2006/117/EURATOM;
 - 9) Direktiva Evropskog Parlamenta i Savjeta 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu;
 - 10) Direktiva Savjeta 92/58/EEZ od 24. aprila 1992. o minimalnim zahtjevima za postavljanje sigurnosnih znakova i/ili znakova za zaštitu zdravlja na radu (deveta pojedinačna direktiva u smislu člana 16. stava 1. Direktive 89/391/EEZ);
 - 11) Direktiva Savjeta 89/654 od 30. novembra 1989. o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima na radnim mjestima (prva pojedinačna direktiva u smislu člana 16. stava 1. Direktive 89/391/EEZ);

- 12) Direktiva Savjeta 89/656 od 30. novembra 1989. o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima za upotrebu lične zaštitne opreme na radnom mjestu (treća pojedinačna direktiva u smislu člana 16. stava 1. Direktive 89/391/EEZ);
- 13) Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2009/104/EZ od 16. septembra 2009. o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima za sigurnost i zdravlje radnika pri upotrebi radne opreme na radu (druga pojedinačna direktiva u smislu člana 16. stava 1. Direktive 89/391/EEZ).
- Izrada Predloga zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti predviđena je Programom rada Vlade Crne Gore za IV kvartal 2022. godine (Prioritet 3 Zdravlje i zdrava životna sredina, Cilj 3.4. Unapređenje stanja i očuvanje životne sredine, tačka 13).

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

- Prilikom pripreme Predloga zakona razmatrana je "status quo", regulatorna i neregulatorna opcija. U slučaju zadržavanja "status quo" opcije bila bi otežana primjena zakona i zaštita od jonizujućih zračenja ne bi bila potpuna i dugoročno realizovana. Zaštita života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog dejstva jonizujućih zračenja se ne bi razvijala u smislu njegove adekvatne primjene jer ne bi sadržala najnovije standarde iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti. "Status quo" opcija bi i dalje podrazumijevala neadekvatnu primjenu jonizujućih zračenja. Takođe, status quo bi imao negativne implikacije na zdravlje ljudi i životnu sredinu, jer bi bilo onemogućeno da se oblast jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti dodatno unaprijedi.

Istovremeno, bilo kojom neregulatornom opcijom (kampanja, efikasnija primjena zakona), ne bi se mogli postići definisani ciljevi. Naime, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma nije bilo u mogućnosti zbog ograničenja i usklađivanja sa propisima EU, postojećim zakonskim rješenjem da unaprijedi mjere zaštite i da poboljša dio odgovornosti prilikom primjene jonizujućih zračenja kod subjekata.

- Uvažavajući činjenicu da su pojedine oblasti zahtijevale poboljšanje, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma se opredijelilo za regulatornu intervenciju, kroz donošenje novog Zakona o od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti. Dakle, jedina opcija za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema je regulatorna opcija, kako bi se na bazi iskustva i dosadašnjeg sprovođenja značajno unaprijedila zaštita zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog uticaja, koje može nastati pri primjeni jonizujućih zračenja u miroljubive svrhe i samim tim olakšati krajnjim korisnicima sprovođenje zakona.

Predložene izmjene kvalitativnog karaktera, posebno u dijelu primjene gradiranog principa, unapređenja normi bolje zaštite i dr. predstavljaju značajan korak u zaštiti zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog dejstva jonizujućih zračenja.

Donošenje zakona, prema tome, predstavlja najbolji način rješenja problema, jer donošenje ovog propisa predstavlja javni interes.

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektno.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

- Rješenja data u propisu utićaće na: stanovništvo, profesionalno izložena lica, ostala izložena lica, kao i sve druge subjekte koje primjenjuju jonizujuće zračenje pri obavljanju djelatnosti i/ili aktivnosti (pravna lica, preduzetnici ili druga pravna lica).
- Takođe, rješenja data u propisu utićaće na obim poslova Agencije za zaštitu životne sredine koja je, između ostalog, nadležna za izdavanje dozvola iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, Upravu za inspeksijske poslove – ekološku inspekciju, ostale nadležne inspekcije i Ministarstvo unutrašnjih poslova.
- Propis neće uticati na organe državne uprave nadležne za odbranu zemlje i unutrašnje poslove u smislu korišćenja izvora jonizujućih zračenja, s obzirom na činjenicu da je u članu 2 (primjena) Direktive 89/391 definisano da se ova direktiva primjenjuje na sve sektore djelatnosti, kako javne tako i privatne (industrijske, poljoprivredne, privredne, administrativne, uslužne, obrazovne, kulturne, zabavne itd.), ali da se ne primjenjuje kod svojstvenih obilježja određenih specifičnih aktivnosti u sektoru državne uprave, kao što su oružane snage ili policija, ili na neke posebne aktivnosti u poslovima zaštite građana sa kojima je u direktnoj suprotnosti.
- Propis neće izazvati troškove građanima, ali hoće privrednim društvima, preduzetnicima ili drugim pravnim licima, i to one koje su imali i tokom primjene postojećeg zakona.
- U slučaju ako pravno lice ili preduzetnik, odnosno drugo pravno lice svojom aktivnošću izazove štetne posljedice u prirodi i radnoj sredini dužan je da sam o svom trošku otkloni štetne posljedice svog djelovanja. Kako i same obaveze iz direktiva nalažu podnosioci zahtjeva imaće obaveze dokazivanja da primjena jonizujućih zračenja neće ugroziti niti zaspolenog, niti životnu sredinu, niti bilo koje drugo lice koje se zatekne u životnoj ili radnoj sredini. Imajući u vidu da se ova oblast značajno unapređuje apsolutno je nemoguće izbjeći da zbog zaštite zdravlja i osnovnog predmeta uređivanja ovog Predloga zakona pravna lica, preduzetnici ili druga pravna lica ne snose određene troškove shodno navedenom, imajući pri tom u vidu da se radi o javnom interesu, zaštiti života i zdravlja ljudi.
- Sve pozitivne posljedice donošenja ovog propisa apsolutno opravdavaju troškove koje će stvoriti, jer se radi o zaštiti zdravlja, javnom primarnom interesu građana Crne Gore.
- Nezavisno od toga koliko će se ulagati u implementaciju zakona u praksi dobitak po zdravlje ljudi ne može se mjeriti. Pored zaštite stanovništva, profesionalno izloženih lica, ostalih izloženih lica i zaštite životne sredine, donošenje ovog propisa sa sobom nosi podsticaj za preduzetništvo i nova zapošljavanja, s obzirom da Zakon predviđa veliki broj stručnih poslova kojima treba da se bavi pravno lice ili preduzetnik. Ovo je ujedno šansa i poziv svim zainteresovanim stranama da razmišljaju o poslovima koji se odnose na mjerenje, na akreditaciju i svakako nezaobilaznu edukaciju kadrova na svim nivoima, jer u suprotnom ovaj Zakon se ne bi mogao implementirati. Zbog navedenog je dat odloženi rok primjene propisa. Kako se ovaj propis donosi zbog zaštite stanovništva, profesionalno izloženih lica, ostalih izloženih lica i zaštite životne sredine od štetnog dejstva jonizujućih zračenja, a što je dato u nadležnost Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, da sa aspekta izvršne politike, sprovede neophodne mjere, mjere predložene propisom ne smatraju se biznis barijerama. Dakle, u procesu donošenja ovog propisa nijesu utvrđene biznis barijere, jer je u pitanju zaštita zdravlja profesionalno izloženih lica, ostalih izloženih lica, stanovništva i zaštita životne sredine.
- Ovim zakonom utvrđen je gradirani postupak izdavanja ovlašćenja (registracija (2), licenci (23), odobrenja (14)) i dozvola (5) za obavljanje različitih poslova, shodno obavezama koje je definisala pravna tekovina Evropske unije, a koje se baziraju na povezanim rizicima obavljanja djelatnosti i/ili aktivnosti. Ovlašćenja i dozvole su vremenski ograničene, što do sada nije bio slučaj. U cilju razrade i primjene gradiranog pristupa na početku je uređena klasifikacija izvora jonizujućih zračenja i nuklearnih materijala. Za uređenje djelatnosti i/ili aktivnosti neophodno je bilo prvo urediti opravdanost djelatnosti i/ili aktivnosti kao početnu aktivnost, da bi se na osnovu toga odredili dalji koraci u procesu izdavanja rješenja o registraciji, licenci ili odobrenja. Neopravdane djelatnosti i/ili aktivnosti su zabranjene, dok opravdane djelatnosti podliježu, shodno dokazima koji se dostavljaju Agenciji u procesu prijavljivanja svake djelatnosti i/ili aktivnosti, izdavanju rješenja o registraciji,

licenci ili odobrenja. Takođe, utvrđene su i one djelatnosti i/ili aktivnosti koje se mogu izuzeti od obaveze prijavljivanja, samo ako ispunjavaju propisane kriterijume izuzeća. Osim toga, uređeno je da se za pojedine djelatnosti i/ili aktivnosti koje uključuju rad sa materijalima sa povećanim sadržajem prirodnih radionuklida, može donijeti odluka o neizuzimanju od prijavljivanja, ukoliko mogu dovesti do prisutnosti tih radionuklida u vodi za piće i uticati na njen kvalitet ili na druge putanje izlaganja. Za djelatnosti i/ili aktivnosti koje podliježu izdavanju rješenja o registraciji, licenci i odobrenju uređeno je da se može odlučiti da se iste samo prijavljuju, pod uslovom da ispunjavaju opšte kriterijume izuzeća i otpuštanja i da je za njih obavezno vršenje inspekcijskog nadzora.

Djelatnosti i/ili aktivnosti iz oblasti primjene jonizujućih zračenja shodno primijenjenom gradiranom pristupu, koji predstavlja novinu u pravnoj tekovini Evropske unije, podliježu: prijavljivanju, izdavanju rješenja o registraciji, licenci i/ili odobrenju i inspekcijskom nadzoru, srazmjerno veličini i vjerovatnoći izlaganja koje iz njih proizilaze i uticaja koji mogu da imaju, u cilju smanjenja takvog izlaganja ili unapređenja radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti.

S tim u vezi, izdavanju rješenja o registraciji podliježu djelatnosti i/ili aktivnosti posjedovanja ili korišćenja izvora jonizujućih zračenja, odnosno posjedovanje i korišćenje uređaja koji proizvode jonizujuće zračenja kategorija 3 i zatvorenih radioaktivnih izvora kategorije 4 i/ili 5. Važno je napomenuti da je od izuzetnog značaja da se prvo uredi posjedovanje, odnosno namjera budućeg korišćenja izvora uz ispunjenje svih potrebnih preduslova u smislu sigurnosti i bezbjednosti, čime se otklonio nedostatak u postojećem Zakonu. Takođe je uređeno da izdavanju rješenja o registraciji i licenci mogu da podliježu i druge djelatnosti i/ili aktivnosti sa primjenom jonizujućih zračenja koje odredi Agencija, uzimajući u obzir veličinu očekivanih ili potencijalnih doza, kao i složenost djelatnost i/ili aktivnosti.

Shodno obavezama koje proističu iz pravne tekovine Evropske unije i međunarodnih standarda uređeno je 23 vrste licenci za djelatnosti i/ili aktivnosti posjedovanja i korišćenja uređaja koji proizvode jonizujuće zračenja kategorija 1 i/ili 2, zatvorenih radioaktivnih izvora kategorije 1, 2 i/ili 3 i otvorenih radioaktivnih izvora kategorije 4 i/ili 5; uvoz i izvoz izvora jonizujućih zračenja; prevoz radioaktivnih izvora; privremeno korišćenje izvora jonizujućeg zračenja; ispuštanje znatnih količina radioaktivnih efluenta u životnu sredinu; namjerno dodavanje radioaktivnih supstanci tokom proizvodnje i izrade potrošačkih ili drugih proizvoda, uključujući i medicinske proizvode; uvoz potrošačkih ili drugih proizvoda, uključujući i medicinske proizvode u koje su namjerno dodate radioaktivne supstance; trajan prestanak korišćenja izvora jonizujućih zračenja i objekta u kojem su se izvori koristili; probni rad skladištenja ili odlaganja; skladištenje ili odlaganje; trajan prestanak skladištenja ili odlaganja radioaktivnog otpada; dekomisija; posjedovanje nuklearnih materijala; korišćenje nuklearnog materijala; prevoz nuklearnih materijala; obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti sa povećanom izloženošću prirodnom izvoru zračenja; ispuštanje značajnih količina radioaktivnih materijala sa određenih radnih mjesta sa povećanom izloženošću prirodnom izvoru zračenja i obavljanje djelatnosti na radnim mjestima sa povećanom izloženošću radonu.

U okviru ovog poglavlja uređeno je da je neophodno pribaviti odobrenja, koja predstavljaju jednokratne aktivnosti, za sljedećih 14 djelatnosti i/ili aktivnosti: iznajmljivanje izvora; uvoz i izvoz izvora jonizujućih zračenja i radioaktivnih izvora kategorije 1 i/ili 2; uvoz i izvoz radioaktivnih izvora kategorije 1 i/ili 2 za privremeno korišćenje; tranzit radioaktivnih izvora; prevoz radioaktivnih izvora i nuklearnih materijala; spremanje izvora jonizujućih zračenja; uvoz, izvoz i tranzit nuklearnih materijala; skladištenje radioaktivnih izvora jonizujućih zračenja, radioaktivnog materijala i/ili nuklearnih materijala i odlaganje radioaktivnog otpada.

Rješenje o registraciji i licence o obavljanju djelatnosti i/ili aktivnosti se izdaju na period 1-10 godina, zavisno od djelatnosti, dok su odobrenja jednokratne aktivnosti koje se izdaju na period do jedne godine. Takođe, uređeni su i uslovi pod kojima se oduzimaju registracija, licenca ili odobrenje. U okviru ovog poglavlja dati su i opšti uslovi za otvorene i zatvorene radioaktivne izvore i uređaje koji proizvode jonizujuća zračenja i uslovi za objekte u kojima se koriste zatvoreni radioaktivni izvori kategorije 1, 2 i/ili 3 i/ili otvoreni radioaktivni izvori kategorija 4 i/ili 5, kao i uslovi za objekte u kojima se skladište iskorišćeni radioaktivni izvori, radioaktivni materijal, radioaktivni otpad i nuklearni materijal i objekti u kojima se odlaže radioaktivni otpad i/ili nuklearni materijali.

Polazeći od činjenice da je za stanovništvo od izuzetnog značaja urediti odgovornost za nastalu nuklearnu štetu prouzrokovanu nuklearnim udesom u vezi sa nuklearnim materijalom, kao i udesom u nuklearnom postrojenju gdje god da se nalazi, a da posljedice negativno utiču na zdravlje ljudi i životnu sredinu na teritoriji Crne Gore, u okviru ovog zakona date su osnovne smjernice, posebno kod izdavanja određenih licenci i odobrenja, da se na poseban podračun Budžeta (nuklearni račun) uplate finansijska sredstva u slučaju pokrića eventualne nuklearne štete koja može nastati tokom sprovođenja aktivnosti za koje se izdaju licence i/ili odobrenja u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuje odgovornost za nuklearnu štetu. Detaljno definisanje ove oblasti urediće se posebnim zakonom, koji treba da uredi odgovornost za nuklearnu štetu i reflektuje obaveze Crne Gore iz potvrđenih međunarodno-pravnih instrumenata o građanskoj odgovornosti za nuklearnu štetu.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;**
- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?;**
- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;**
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;**
- **Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.**

Uticaj na Budžet

- S obzirom da je primjena ovog Zakona odložena za 2026. godinu neophodno je planirati sredstva u toj godini. Naime, danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Službeni list CG”, br. 56/09, 58/09 i 55/16), što znači da će se troškovi za sprovođenje aktivnosti iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja do početka primjene novog Zakona obezbjeđivati na osnovu postojećeg Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti iz 2009. godine. Dakle, od početka primjene Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, tačnije u budžetskoj 2026. godini (sredstva treba planirati tokom 2025. godine za 2026. godinu) biće potrebno obezbijediti finansijska sredstva iz Budžeta Crne Gore i ostalih izvora za sprovođenje: Strategije o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti sa Akcionim planom; Programa upravljanja radioaktivnim otpadom sa Akcionim planom i vršenja njegovog stručnog pregleda 10 godina od dana donošenja; Nacionalnog programa detekcije sa Akcionim planom; Programa komunikacije za oblast zaštite od jonizujućih zračenja sa Akcionim planom; Programa sistematskog ispitivanja radioaktivnosti; Programa vanrednog monitoringa radioaktivnosti na nacionalnom nivou; Programa zaštite od radona sa Akcionim planom; Nacionalnog plana za djelovanje u slučaju radiološke vanredne situacije; sistema rane najave koji obezbjeđuje neprekidno mjerenje jačine ambijentalne ekvivalentne doze gama zračenja u vazduhu.

Osим toga potrebno je iz Budžeta Crne Gore i potencijalnih izvora finansiranja planirati i sredstva za: mjerenja radi utvrđivanja nastale štete i sredstva za sprovođenje korektivnih mjera nakon radiološke vanredne situacije (u slučaju kada se ne može dokazati ko je prouzrokovao radiološku vanrednu situaciju); sprovođenje kontinuirane kontrole izlaganja stanovništva i životne sredine na zaostalim kontaminiranim područjima u kojima je dozvoljen boravak i nastavak društvenih i privrednih djelatnosti; izgradnju skladišta ili odlagališta; održavanje skladišta ili odlagališta u toku probnog rada; održavanje i redovan rad skladišta ili održavanje odlagališta; obezbjeđenje trajnog prestanka rada skladišta, trajnog prestanka rada odlagališta i kontinuiranog sprovođenja operativnog programa monitoringa radioaktivnosti nakon zatvaranja objekata; sprovođenje dekomisije skladišta; sprovođenje dekomisije lokacija sa zatečenim radioaktivnim materijalom (mogu se obezbijediti iz Budžeta Crne Gore pod određenim uslovima); stručno osposobljavanje i kontinuirano osposobljavanje državnih službenika

zaposlenih na poslovima zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti u nadležnim institucijama, kada to nije moguće realizovati kroz međunarodnu saradnju; postavljanje i održavanje monitora jonizujućeg zračenja radi otkrivanja i sprečavanja nedozvoljenog uvoza, izvoza i tranzita radioaktivnih izvora i nuklearnog materijala preko granice Crne Gore, na graničnim prelazima. Ova sredstva su se i do sada obezbjeđivala iz Budžeta, izuzev sredstava za odlaganje, dekomisiju i postavljanje portal monitora.

Pored navedenog, potrebno je planirati sredstva za: finansijske mjere otklanjanja radona iz postojećih boravišnih prostora ukoliko vlasnici postojećih boravišnih prostora ispune određene uslove; prevoz i skladištenje radioaktivnih izvora bez vlasnika i/ili nuklearnih materijala bez vlasnika ako su otkriveni izvan postrojenja, kao i sredstva za njihovo odlaganje ukoliko se vlasnik ne pronade. Ukoliko je na lokaciji na kojoj je otkriven radioaktivni izvor bez vlasnika i/ili nuklearni materijal bez vlasnika došlo do kontaminacije ljudi i/ili životne sredine troškovi preduzimanja korektivnih mjera, takođe se obezbjeđuju iz Budžeta. Ova sredstva su se i do sada obezbjeđivala iz Budžeta.

Predlog Zakona predviđa i planiranje troškova za rad stručne Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova za pružanje subvencije u cilju dekomisije lokacija sa zatečenim radioaktivnim materijalom, kao i za rad Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova za pružanje finansijskih mjera za otklanjanje radona iz boravišnih prostora, kako je i predviđeno Programom zaštite od radona s Akcionim planom za period 2019-2023. godina, koji je Vlada Crne Gore donijela 20.12.2018. godine.

Ukazujemo da navedeni troškovi, osim troškova za otklanjanje radona i sa njima povezanom Komisijom, nijesu novina u odnosu na postojeći Zakon. Za strategije, programe i planove izrađuju se posebni RIA obrasci prilikom izrade istih, pa se iz tih razloga ne može dati tačan iznos u eurima.

- Za sprovođenje ovog zakona potrebno je izdvojiti određena finansijska sredstva za jačanje kapaciteta Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za inspekcijske poslove i Ministarstva unutrašnjih poslova shodno obavezama iz pregovaračkih pozicija datih u Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2022-2023 i Mapa puta ispunjenja završnih mjerila za privremeno zatvaranje pregovora u Pregovaračkom poglavlju 15 – Energetika, koje je usvojila Vlada Crne Gore, kako bi se omogućila potpuna implementacija propisa, posebno imajući u vidu da se u ovim institucijama uglavnom isti zaposleni bave i zaštitom od nejonizujućih zračenja.

Uticaj na privredne subjekte

- Što se tiče troškova privrednih subjekata, svode se na uglavnom iste troškove koje i sad imaju po osnovu postojećeg Zakona osim troškova za izradu i sprovođenje: Početnog i Konačnog plana dekomisije; Programa operativnog monitoringa radioaktivnosti; Programa vanrednog monitoringa radioaktivnosti; Sigurnosnog izvještaj radi obezbjeđenja sigurnosti objekta i djelatnosti i/ili aktivnosti koje se u njemu obavljaju u cilju zaštite ljudi i životne sredine od jonizujućeg zračenja; Plana upravljanja radioaktivnim otpadom; Programa zaštite od jonizujućih zračenja; Program osiguranja i kontrole kvaliteta. Osim navedenih, potrebno je da poslodavci planiraju sredstva za mjerenje koncentracije aktivnosti radona na propisanim radnim mjestima; kliničke revizije koja se radi jednom u 5 godina za djelatnosti i/ili aktivnosti koje uključuju medicinsko izlaganje. Osim navedenog prije izdavanja odobrenja za uvoz, izvoz, tranzit i prevoz nuklearnog materijala biće potrebno uplatiti finansijska sredstva na poseban podračun Budžeta Crne Gore u slučaju pokrića eventualne nuklearne štete koja može nastati, koja se vraćaju uplatiocu nakon uspješno obavljenih aktivnosti.

Predlog Zakona predviđa i planiranje troškova za rad Komisije za priznavanje statusa stručnjaka koje snosi podnosilac zahtjeva za izdavanje: dozvole o obavljanju poslova kontrole lične dozimetrije; dozvole o obavljanju poslova stručnjaka za zaštitu od jonizujućih zračenja; dozvole za strano pravno lice o obavljanju poslova kontrole lične dozimetrije ili obavljanju poslova stručnjaka za zaštitu od jonizujućih zračenja i dozvole o obavljanju poslova stručnjaka za medicinsku fiziku.

Uticaj na ostala lica/poslodavce

- Što se tiče troškova ostalih privrednih subjekata koji ne potpadaju pod sistem ovlašćivanja a vezani su za primjenu jonizujućih zračenja, neophodno je planirati sredstva za: sprovođenje dekomisije lokacija sa zatečenim radioaktivnim materijalom. Naime, dekomisiju lokacije u državnom vlasništvu sa zatečenim radioaktivnim materijalom ili lokacije u privatnom vlasništvu sa zatečenim radioaktivnim materijalom čiji je posljednji vlasnik bila država može se finansirati iz Budžeta. Takođe, neophodno je planirati sredstva za: stručno osposobljavanje i periodičnu provjeru stručne osposobljenosti za zaštitu od jonizujućih zračenja fizičkih lica i vanjskih radnika (poslodavac vanjskih radnika); sprovođenje mjerenja za određivanje individualnih doza zaposlenih lica usljed izlaganja na radnom mjestu s potencijalno povećanom izloženosti prirodnom izvoru zračenja kod lica koja imaju namjeru da obavljaju djelatnost i/ili aktivnost koja uključuje radna mjesta s potencijalno povećanom izloženosti prirodnom izvoru zračenja; izradu i sprovođenje lokalnih akcionih planova zaštite od radona (jedinice lokalnih samouprava- sredstva prikazana u RIA obrascu prilikom izrade Programa zaštite od radona s Akcionim planom za period 2019-2023. godina); sprovođenje kontrolnih mjerenja koncentracije aktivnosti radona i mogućih mjera smanjenja koncentracije radona ako nijesu ispunjeni uslovi u pogledu tehničkih zahtjeva objekata (investitor objekta); smanjenja koncentracije radona u postojećim radnim prostorima i radnim prostorima sa javnim pristupom; mjerenje i procjenu efektivne doze od građevinskog materijala (uvoznik, odnosno proizvođač građevinskog materijala).

Osim navedenog, podsjećamo na troškove koje je predviđao i postojeći Zakon. Naime, operateri postrojenja u kojima se prikuplja, prerađuje ili topi otpadni metal snose troškove za pružanje zaštite od jonizujućih zračenja na svim nivoima. Takođe, ukoliko se u roku od 60 dana od dana otkrivanja radioaktivnog izvora bez vlasnika i/ili nuklearnog materijala bez vlasnika u postrojenju ne otkrije njegov vlasnik, operater postrojenja snosi troškove za njegov prevoz, sigurno i bezbjedno skladištenje, uključujući troškove u slučaju vanredne situacije po potrebi i odlaganje. Ukoliko se otkrije vlasnik izgubljenog radioaktivnog izvora i/ili nuklearnog materijala isti je dužan da operateru postrojenja nadoknadi sve nastale troškove. Ukoliko se u roku od 60 dana od dana otkrivanja radioaktivnog izvora bez vlasnika i/ili nuklearnog materijala bez vlasnika otkrije njegov vlasnik, isti je dužan da preuzme radioaktivni izvor i/ili nuklearni materijal ukoliko želi da ga koristi i nadoknadi nastale troškove i ispuni uslove za dalje upravljanje. Ukoliko vlasnik radioaktivni izvor i/ili nuklearni materijal ne namjerava da ih koristi dužan je da nadoknadi troškove prevoza, skladištenja, preduzimanja korektivnih mjera i troškove za odlaganje.

Takođe, i ovi troškovi nijesu novina za uvoznike, izvoznike i operatere koji snose iste za sprovođenje mjerenja radioaktivnosti propisanih vrsta roba na graničnim prelazima i jedinicama poštanske mreže (pošte).

- Implementacija propisa ne prouzrokuje međunarodne finansijske obaveze.
- Usvajanjem propisa predviđeno je donošenje podzakonskih akata iz kojih neće proisteći finansijske obaveze.
- Implementacijom propisa ostvariće se prihod za Budžet Crne Gore kroz novčane kazne za prekršaje iz ove oblasti. Takođe, budući da se stvaraju uslovi za ovlašćivanje pravnih stručnih lica i/ili preduzetnika, a kojih za poslove zaštite od jonizujućih zračenja nema u Crnoj Gori u ovom trenutku, to će biti dodatni podsticaj za otvaranje novih radnih mjesta, te po tom osnovu generisaće dodatne prihode za Budžet Crne Gore (porezi na dohodak i prihod pravnih i fizičkih lica, porez na dodatu vrijednost (PDV), carine, i sl.). Pored navedenog biće neophodan rast broja zaposlenih lica kod ovlašćenih postojećih laboratorija kao i stvaranje novih pravnih lica za poslove mjerenja koncentracije aktivnosti radona i za poslove remedijacije radona. Predlog zakona uvodi strana pravna lica koja mogu da se ovlaste za obavljanje poslova mjerenja i dr., što predstavlja povećanje tržišne konkurentnosti koja vodi većem kvalitetu i nižim cijenama usluga, i po tom osnovu prihode za Budžet Crne Gore.
- U cilju stvaranja tržišne konkurentnosti i trgovinskih olakšica pilikom izrade Predloga zakona vođeno je računa o preporukama datim u završnom izvještaju projekta „Rješavanje prepreka pristupu tržištu u odabranim lancima snabdijevanja u CEFTA“ u šest zemalja CEFTA-e. Projekat je sproveo UNICTAD i Međunarodni trgovinski centar (ITC) u saradnji s njemačkim Saveznim Ministarstvom za ekonomsku

saradnju i razvoj. Tom prilikom izrađene su analize različitih prepreka u trgovini koje je identifikovao privatni sektor, te su predložene preporuke, koje su se odnosile i na kontrolu radioaktivnosti.

S tim u vezi Predlog zakona prepoznaje priznavanje sertifikata/dokaza o izvršenoj kontroli radioaktivnosti u vodi i građevinskom materijalu prilikom uvoza, čime se smanjuje biznis barijera.

- U izradi Predloga zakona nijesu konstatovane biznis barijere jer se radi o javnom interesu, odnosno zaštiti života i zdravlja ljudi i životne sredine. Predlog zakona je precizno definisao obaveze svih zainteresovanih strana i subjekata.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti**

- U izradi Predloga zakona učestvovala je Radna grupa koja je davala komentare na tekst nacrtu Zakona koji je kao osnovu pripremila Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (ranije Ministarstvo održivog razvoja i turizma).
- U toku izrade Predloga zakona korišćena je podrška Evropske komisije tokom 2018. godine kada je izvršena provjera usklađenosti nacrtu Zakona sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, kao glavna aktivnost u okviru regionalnog projekta podržanog kroz pretpristupni instrument Evropske komisije IPA višekorisnički projekat "Dalje jačanje nuklearnih regulatornih tijela Albanije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova i Crne Gore". Ocjena prvog nacrtu Zakona data je u Izvještaju Evropske komisije. U međuvremenu, a na osnovu sugestija predstavnika Evropske komisije, unaprijeđen je tekst nacrtu Zakona, koji je još unaprijeđen tokom i nakon održane javne rasprave.
- Prije početka rada na propisu Ministarstvo je uputilo javni poziv nevladinim organizacijama da imenuju predstavnika za Radnu grupu koja je radila na izradi ovog propisa, a na koji se nije javila nijedna nevladina organizacija.
- U skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, imajući u vidu kompleksnost materije koja se ovim zakonom uređuje Ministarstvo je 26. februara 2018. godine u saradnji sa Evropskom komisijom organizovalo okrugli sto radi konsultovanja zainteresovane javnosti u vezi izrade nacrtu novog Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti koji je podržan u okviru Programa za nuklearnu sigurnost i zaštitu od zračenja IPA 2014 projekta „Dalje jačanje nuklearnih regulatornih tijela Albanije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova i Crne Gore“. Okruglom stolu prisustvovalo je 30 predstavnika zainteresovane javnosti iz relevantnih državnih ustanova, predstavnici korisnika i tehničkih servisa, nevladinih organizacija i medija, kao i predstavnici Konzorcijuma ENCO koji sprovodi projekat i predstavnici regulatornih tijela Bosne i Hercegovine i Makedonije.

U toku izrade propisa održana je javna rasprava u trajanju od 40 dana u kojoj su učestvovali predstavnici nadležnih institucija, krajnjih korisnika, jedinice lokalnih samouprava, privrednih subjekata, predstavnici nevladinih organizacija, strukovnih udruženja, koji su svojim učešćem doprinijeli kvalitetu Predloga zakona. U skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Službeni list CG“, broj 041/18), Ministarstvo je dana 28. marta 2019. godine Javnim pozivom obavijestilo zainteresovanu javnost da je pokrenulo postupak javne rasprave o Nacrtu zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti. Javna rasprava je trajala do 7. maja 2019. godine (40 dana). Sadržaj Programa javne rasprave je obuhvatio:

- postavljanje Nacrtu zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti na portal e-Uprave i internet stranicu Ministarstva <http://www.mrt.gov.me/vijesti/197713/Javna-rasprava-o-Nacrtu-zakona-o-zastiti-od-jonizujucih-zracenja-radijacionoj-i-nuklearnoj-sigurnosti-i-bezbjednosti.html>

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Nema prepreka u implementaciji propisa ukoliko se ispune prethodne pretpostavke da bi se isti mogao implementirati, a koje se prije svega odnose na izradu podzakonskih akata i jačanje kapaciteta nadležnih institucija.
- Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.
- Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspeksijske poslove preko ekološke inspekcije, odnosno inspektora za zaštitu od jonizujućih zračenja, kao i druge inspekcije, u skladu sa ovim zakonom, drugim posebnim zakonima i zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor. Takođe su propisana ovlašćenja, kao i prava i obaveze inspektora za zaštitu od jonizujućih zračenja i carinskog organa. Inspeksijski nadzor odnosno kontrole pojedinih vrsta roba koordinisano vrše nadležne inspekcije, u skladu sa propisom kojim se utvrđuje grupa proizvoda nad kojima se vrši nadzor na tržištu.

Podgorica, 14. novembar 2022. godine

MINISTARKA
Ana Novaković Đurović